

Återremiss av skolstrukturen

Lokalstrategifunktionen och TBAB
Bertil Oresten, Anders Larsson och Eva Hammar
2021-06-04

Innehåll

1	Återremiss av fullmäktiges beslut	5
2	Genomförandet	6
2.1	Utredare.....	6
2.2	Insamling av data.....	6
2.3	Delaktiga	6
3	Barn- och utbildnings (BOU) nuläge	7
3.1	Kostnader och resultat i grundskolan	7
3.2	Volymutveckling i förskola och skola	9
4	Värderingsområden för bedömning av nytta och ekonomi	11
5	Förväntningar på skolstrukturen	13
5.1	BOU och skolstrukturen.....	13
5.1.1	Personal och organisation	13
5.1.2	Barn- och elevperspektivet	14
5.1.3	Gemensamma lokaler och synergier	14
5.2	KOF och skolstrukturen	15
5.2.1	Barn- och ungdomsverksamhet	15
5.2.2	Skolbibliotek	15
5.2.3	Gemensamma lokaler och synergier	15
5.3	SOC och skolstrukturen	15
6	Över- och underkapacitet	17
6.1	Förskolans lokaler	17
6.2	Skolans lokaler.....	17
7	Definitioner och kalkylförutsättningar	19
7.1	Generella förutsättningar	19
7.2	Nybyggnad eller ombyggnad?.....	20
7.3	Statusbedömningar av skolbyggnader	20
8	Tid- och investeringsplan	21
9	Värdering av nytta och ekonomi	22
10	Slutsatser efter utvärdering av förslag 1-5	23
11	Lokalförsörjning utifrån hela kommunkoncernens behov	24
11.1	BOUs behov	24
11.2	KOFs behov.....	25
11.3	SOC behov	25
11.3.1	Verksamhetslokaler	25

11.3.2	Bostäder	25
11.4	Samhällsbyggnads behov	26
11.5	Folkhälsans behov	26
11.6	Näringslivets behov	26
11.7	Måltids, fastighetsskötselns och lokalvårdens behov	27
12	Förslag till kommunövergripande lokalförsörjningsplan inkl. skolstruktur	28
12.1	Två kultur- och kompetenscentra	28
12.2	Förskola på västra Tjörn.....	29
12.3	Tomma lokaler och mark för bostäder i väster	30
12.4	Förskola på östra Tjörn.....	31
12.5	Administrativa arbetsplatser, scen och biograf	32
12.6	Daglig verksamhet och korttidstillsyn	33
12.7	Tomma lokaler och mark i öster	34
13	250 nya bostäder	35
13.1	Strategi för bostadsbyggande.....	35
14	Koldioxidutsläpp	36
15	Effekter av förslag 6	37

1 Återremiss av fullmäktiges beslut

11 juni 2020 fattade kommunfullmäktige (KF) beslut om att införa en ny skolstruktur med följande utveckling:

- Årskurs F-9, nav på östra Tjörn med Fridas hage/Häggvall
- Årskurs 4-9, nav på västra Tjörn
- Årskurs F-3 samt förskola i respektive ort Myggenäs, Rönnäng, Skärhamn och Källekärr

11 mars 2021 beslöt kommunstyrelsen att återremittera ärendet till kommunstyrelsens arbetsutskott (KSAU). I återremissen ingick uppdraget att kostnadsberäkna 5 olika förslag till skolstrukturer:

1. Skolstruktur enligt KF beslut: östra navet 4-9 Häggvall och västra navet Skärhamn 4-9 enligt lokalstrategens rapport februari 2021.
2. Skolstruktur enligt KF beslut: östra navet 4-9 Häggvall och västra navet Bleket 4-9.
3. Skolstruktur F-6 i Skärhamn och Rönnäng. F-3 i Källekärr och Myggenäs. Stor F-9 i Häggvall-Fridas Hage.
4. Nollalternativ, d.v.s. skolstruktur enligt dagsläget.
5. Skolstruktur enligt dagsläget i väster, dvs. Skärhamn och Rönnäng F-6, Bleket 7-9 samt enligt KF beslut i öster dvs. Källekärr och Myggenäs F-3 och Häggvall/Fridas Hage F-9.

I uppdraget ingick också att för samtliga förslag ska redovisa driftkostnadskonsekvenser samt att redovisa

- konsekvenser för att täcka behovet av förskoleplatser ska ingå
- eventuell överkapacitet i förslagen ska redovisas
- kostnadsberäkningarna för samtliga fem förslag ska presenteras på KSAU sammanträde senast 2021-05-20
- det framtagna underlaget ska därefter omedelbart remitteras till samtliga berörda nämnder och styrelser för skyndsam behandling och en digital medborgardialog ska genomföras
- **särskild vikt ska läggas på synergier med andra verksamheter samt skolstrukturens del i den totala lokalförsörjningsplanen**

2 Genomförandet

2.1 Utredare

Utredningen har letts av kommunens lokalstrateg i samarbete med byggprojektledare och lokalplanerare på Tjörns bostads AB (TBAB).

2.2 Insamling av data

Insamling av data har skett främst genom att intervjua ledningsgrupp och andra nyckelfunktioner inom kommunens förvaltningar och bolag, inläsning av styrdokument samt studiebesök. Samtliga skolors byggnader har värderats utifrån teknisk status. En beräkning har gjorts av framtida energiförbrukning samt klimatpåverkan för de olika förslagen.

Insamlade data har sedan bearbetats för att möjliggöra en bedömning av nytta och ekonomi i respektive förslag till skolstruktur.

2.3 Delaktiga

Tyngdvikten i uppdraget har lagts på synergier som kan uppstå inom och mellan förvaltningar. Därför har representanter från fler är Barn och utbildningsförvaltningen (BOU) varit delaktiga i utredningsarbetet.

Följande har varit delaktiga:

Kommunkansliet: Bertil Oresten och Eviqe Sandor

TBAB: Anders Larsson, Eva Hammar, Jörgen Johansson, Jan Gregoriusson, Tobias Åberg och Anders Hansson

BOU: Förvaltningsledningen, samtliga rektorer och förskolechefer och Marie Simonsson

Kultur- och fritidsförvaltningen (KOF): Förvaltningsledningen, Martin Wallin, Anna-Karin Leverin och Lena Karlstedt

Socialförvaltningen (SOC): Förvaltningsledningen och Per Åkerman

Planavdelningen: Åsa Jönsson och Karin Löfgren

Näringslivsstrateg: Anna Aldegren

Folkhälsostrateg: Caroline Jönsson

Tjörns måltids AB (TMAB): Anneli Jonsén

Ekonomifunktionen: Carolina Färdigh och Mats Berndtsson

3 Barn- och utbildnings (BOU) nuläge

Kommunfullmäktiges mål för grundskolan är att Tjörns elevers kunskapsresultat ska vara höga jämfört med övriga huvudmän i Sverige. Detta avsnitt ger en kortfattad nulägesbild av grundskolan. Sammanfattningsvis tenderar Tjörns elevers kunskapsresultat att sjunka samtidigt som kommunen har en förhållandevis hög kostnad per elev. Genom att införa en ny skolstruktur är förhoppningen att kostnaderna för skolan ska sjunka och att förutsättningarna för höga kunskapsresultat hos kommunens elever ska förbättras.

Kommunens skolstruktur har varit en fråga som har aktualiserats i omgångar sedan lång tid tillbaka. 2017 blev den åter aktuell med anledning av att BOU hade svårt att få sin budget att gå ihop.

3.1 Kostnader och resultat i grundskolan

Enligt Skolverkets statistik nedan kan utläsas att Tjörns kommun år 2018 hade en hög kostnad per elev jämfört med snittkostnaden i Västra Götalands län. Den höga kostnaden beror delvis på lokaler och inventarier men också på att kommunens skolstruktur med många små enheter är kostnadsdrivande. Tilläggas bör att BOU har gjort neddragningar efter 2018.

Kostnader för grundskolan, Skolverket

Skolverket

Grundskolan - Kostnader

Valt år: 2018 Vald organisation: Tjörn

Från och med 2010 har SCB tagit över ansvaret för kostnader på kommunal nivå. Eventuella frågor om kostnaderna på kommunnivå besvaras av SCB.

		Totala kostnader (tusentals kronor)		Kostnader per elev eller inskrivet barn (kronor)						
		Totalt	Undervisning	Totalt	Lokaler och inventarier	Undervisning	Skol- mäl- tider	Lärverktyg, utrustning, skolbibliotek	Elev- hälsa	Ovrigt
Typ av huvudman	Inriktning									
Västra Götalands län	Kommunal	17 582 816	10 032 365	115 800	18 600	66 100	6 800	4 400	4 030	15 800
Pendlingskommun nära mindre stad/tätort	Kommunal	6 547 016	3 635 023	115 500	16 500	64 100	6 800	5 200	3 790	19 100
Tjörn	Kommunal	202 791	100 418	134 300	20 800	66 500	5 600	4 100	4 120	33 200

Tjörns kommun har som mål att "Tjörns elevers kunskapsresultat ska vara höga jämfört med övriga huvudmän i Sverige". Av Koladas statistik nedan kan man utläsa att resultaten bland grundskoleleverna i Tjörns kommun var höga år 2018 men att resultaten åren därefter har sjunkit.

Resultat i grundskolan Tjörn, Kolada

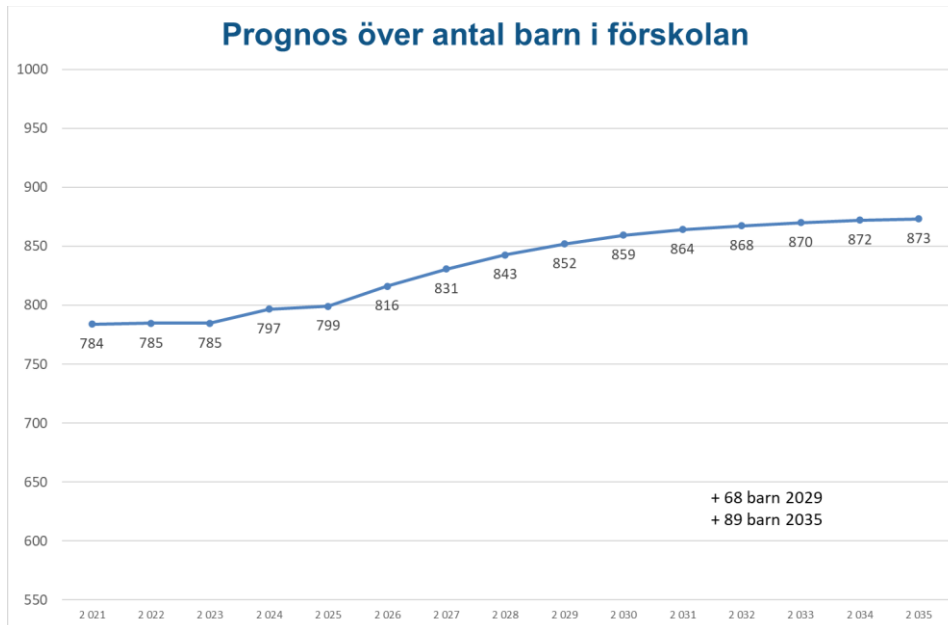
Resultatnyckeltal Könsupplädd Alla år ▾

	2018	2019	2020
Årskurs 9 (slutbetyg)			
Elever i åk 9 som uppnått kunskapskraven i alla ämnen, hemkommun, andel (%)	85.3	79.4	78.1
Elever i åk 9, meritvärde, hemkommun, genomsnitt (17 ämnen)	234.0	226.0	221.0
Elever i åk 9, meritvärde, hemkommun, genomsnitt (16 ämnen) (-2018)	226.9	218.7	214.0
Elever i åk 9 som är behöriga till yrkesprogram, hemkommun, andel (%)	88.5	86.1	85.8
Elever i åk 9 som är behöriga till estetiska programmet, hemkommun, andel (%)	87.8	85.5	85.2
Elever i åk 9 som är behöriga till ekonomi-, humanistiska och samhällsvetenskapsprogrammen, hemkommun, andel (%)	87.8	85.5	84.5
Elever i åk 9 som är behöriga till naturvetenskaps- och teknikprogrammen, hemkommun, andel (%)	86.5	84.2	81.9
Årskurs 6 (Betyg vårtermin)			
Elever i åk 6 med lägst betyget E i svenska inkl. svenska som andraspråk, hemkommun, andel (%)	92.5	86.6	85.9
Elever i åk 6 med lägst betyget E i matematik, hemkommun, andel (%)	96.9	83.2	89.1
Elever i åk 6 med lägst betyget E i engelska, hemkommun, andel (%)	89.4	80.0	84.4
Årskurs 3 (Nationella prov)			
Elever i åk 3 som deltagit i alla delprov som klarat alla delprov för ämnesprovet i matematik, hemkommun, andel (%)	76	55	-
Elever i åk 3 som deltagit i alla delprov som klarat alla delprov för ämnesprovet i svenska och svenska som andraspråk, hemkommun, andel (%)	84	76	-

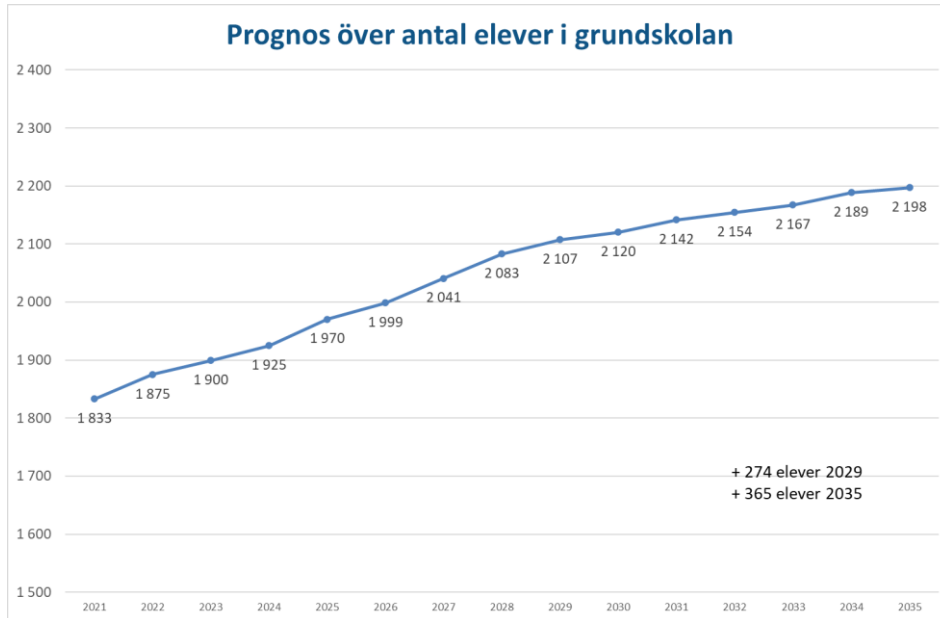
3.2 Volymutveckling i förskola och skola

Volymutvecklingen fram till 2029 inom både förskola och skola bedöms vara hanterbar förutsatt god framförhållning och lokalresursplanering.

Prognosen nedan visar det antal barn som förväntas behöva plats i förskola, 86 procent (nuvarande efterfrågningsgrad) av antalet folkbokförda barn. Fram till 2029 kommer antalet barn att bli 68 fler och fram till 2035, 89 fler vilket motsvarar ca 4 respektive 5 avdelningar.

Fram till 2029 förväntas antalet elever (alla invånare 6-15 år folkbokförda i kommunen) att bli 274 fler och fram till 2035 365 fler. Eleverna på östra Tjörn står för ca 60 procent av ökningen och eleverna på västra ca 40 procent.

4 Värderingsområden för bedömning av nytta och ekonomi

För att kunna jämföra de olika förslagen till skolstruktur med varandra fick BOU, KOF och SOC göra en systematisk värdering av respektive förslag.

Inledningsvis tillfrågades förvaltningarna om vilka utmaningar deras verksamheter har och som de tror eller hoppas kan lösas helt eller delvis inom ramen för en ny skolstruktur. Svaren analyserades och delades in i följande värderingsområden:

1. Personal och organisation,
2. Barn- och elevperspektiv
3. Miljö
4. Samhälle, och uppsatta mål
5. Lokaler
6. Synergier

Inom respektive värderingsområde formulerades en rad (ca 60) påståenden i samråd med förvaltningarna. Påståendena värderades på en skala från 0 till 4 efter hur väl de kan uppfyllas inom ramen för förslaget. Därefter fick förvaltningarna även ange hur viktigt det är att hög nytta kan uppnås, även här på en skala från 0 till 4. Bilden nedan visar exempel på påståenden och tillhörande poängsystem.

Värdering av nytta		Exempelbild med fiktiva värden, se bilagor för 5 förslag											
Poäng 0-4 Viktning 0-4 0 = ingen poäng/nytta/ej viktigt 4 = hög nytta/mycket viktigt		BOU				KOF				SOC			
Förslag 1 (Skolstruktur enligt KF beslut 11 juni 2020) Väster: Skårhamns och Rönningås skola F-3 och Ny 7-9 i Skårhamns. Öster: Myggens, Källekärr F-3 och F-9 i Häggvall/Fridas Hage		Poäng 0-4	Viktning 0-4	Snitt	SUMMA	Poäng 0-4	Viktning 0-4	Snitt	SUMMA	Poäng 0-4	Viktning 0-4	Snitt	SUMMA
Värderingsområde:	Påstående:												
Personal/Organisation	Arbetsmiljö	4	4	4,0									
Personal/Organisation	Kompetens, kollegialt lärarpersonal på yngreskolor	2	4	2,0									
Personal/Organisation	Kompetens, kollegialt lärarpersonal på äldre skolor	4	4	4,0									
Personal/Organisation	Summering			3,3	3,3			0	0			0	0
Elev/Barn	Lugnare miljö på äldre skolor p.g.a. yngre elever på samma skola	3	4	3,0									
Elev/Barn	Utemiljö/natur	3	4	3,0									
Elev/Barn	Att bryta vid årskurs 4 ger bättre underlag för betygssättning i åk 6.	4	4	4,0									
Elev	Summering			3,3	3,3			0	0			0	0
Miljö	Trafik/Skolskjuts	2	2	1,0									
Miljö	Klimatpåverkan	2	2	1,0									
Miljö	Yttre skolor	4	4	4,0									
Miljö	Summering			2,0	2,0			0	0			0	0
Samhälle/verksamhet	Uppfyllelse av kommunens vision	4	2	2,0									
Samhälle/verksamhet	Uppfyllelse av förvaltningens verksamhetsmål	3	4	3,0									
Samhälle/verksamhet	Resursutnyttjande, lokaler	4	3	3,0									
Samhälle/verksamhet	Summering			2,7	2,7			0	0			0	0
Lokaler	Lättgänglig utifrån allmänna kommunikationer	4	2	2,0									
Lokaler	Access till lokaler under skoltid (taggar, bokningssystem)	3	4	3,0									
Lokaler	Access till lokaler efter skoltid för KOF, föreningar etc. (taggar, boknings)	4	3	3,0									
Lokaler	Summering			2,7	2,7			0	0			0	0
Synergier	Pedagoger i praktisktestetiska ämnen samlas till större nav	3	4	3,0									
Synergier	Möjlighet att utnyttja förskollärare och fritidspedagoger i skolan Lex. sk	2	3	1,5									
Synergier	Större attraktionsvärde till att använda lokalerna utöver skoltiden, så so	4	4	4,0									
Synergier	Summering			2,8	2,8			0	0			0	0
	Snitt			2,8				0	0			0	0
	Summa			16,8				0	0			0	0

Bilden ovan visar exempel på påståenden som förvaltningarna har fått värdera och vikta på en skala från 0-4.

Slutligen räknades ett snitt/en poäng fram som visar den nytta respektive förslag till skolstruktur bedöms genererar för förvaltningarna.

Innan resultatet av värderingsövningen redovisas följer en först en redogörelse för de utmaningar som BOU, KOF och SOC har och står inför.

5 Förväntningar på skolstrukturen

Avsnittet redogör för vilka förväntningar BOU, KOF och SOC har på en ny skolstruktur och eventuella problem som förvaltningarna hoppas kan lösas helt eller delvis inom ramen för en ny skolstruktur.

5.1 BOU och skolstrukturen

5.1.1 Personal och organisation

Tjörns kommun har många skolor i förhållande till storleken på kommunens totala elevunderlag. Antalet elever på kommunens låg- och mellanstadieskolor är i snitt 215 medan högstadieskolorna har ca 250 respektive 400 elever.

Eftersom skolorna tilldelas budget utifrån antalet elever innebär det att respektive skolas budget blir för liten och medför en rad svårigheter som redogörs för här.

I praktiken innebär det att personaltätheten i skolor och fritidshem blir lägre. Det blir svårare att forma heltidstjänster som kan tillgodose såväl skolans behov utifrån timplanen samt behörig personal i samtliga ämnen. Kort sagt blir rektors handlingsutrymme och möjlighet att hitta flexibla lösningar begränsade. Det innebär också mindre möjligheter att på ett tillfredställande sätt stötta barn i behov av särskilt stöd.

Det är redan i nuläget svårt att rekrytera både chefer och pedagoger till förskola, skola och fritidshem p.g.a. lärarbrist och konkurrens med andra kommuner. Bristen på pedagoger kommer tillta till följd av pensionsavgångar samt att det i riket behöver byggas 800-1000 nya skolor. För att klara rekryteringen behöver kommunens skolor vara attraktiva arbetsgivare. Då större skolor kan erbjuda fler karriärmöjligheter och ett större kollegialt lärande är dessa ofta mer attraktiva att arbeta på. Förutom större skolor behöver lokalerna vara ändamålsenliga och matcha den moderna skolans krav.

På mellan- och högstadiet är det särskilt viktigt med tillräckligt stora skolor för att lyckas rekrytera och behålla pedagoger i praktiskestetiska ämnen. Med större enheter blir det lättare att skapa heltidstjänster med behöriga lärare. Exempelvis är det mer attraktivt att kunna undervisa i slöjd på en större skola istället för att ambulera mellan ett flertal mindre skolor.

Skolstrukturer som innebär färre och smidigare övergångar mellan förskola och skola samt mellan stadier möjliggör ett mer långsiktigt arbete och bättre kunskap om eleverna.

Oavsett vilken som blir framtidens skolstruktur måste den vara samma över hela kommunen för att främja likvärdighet i undervisning och planeringsförutsättningar.

5.1.2 Barn- och elevperspektivet

Likvärdighet d.v.s. samma skolstruktur i hela kommunen är viktigt för att eleverna ska få samma kvalitet på undervisningen oavsett var de bor. Likvärdighet är viktig också för att skolledare och pedagoger ska få samma förutsättningar i planeringen av och i sitt arbete.

Goda förutsättningar för att rekrytera behöriga pedagoger innebär i förlängningen att kvaliteten på undervisningen blir bättre – för alla barn. Att samla pedagoger till färre och större enheter innebär en ökad personaltäthet och att kompetens samlas. Sammanfattningsvis innebär det bättre möjligheter att hjälpa alla elever oavsett om behovet av stöd med studierna är litet eller stort.

Skolstrukturer med färre och smidigare övergångar mellan förskola och skola samt mellan stadier innebär färre lärarbyten och större trygghet för eleverna.

Större enheter ger eleverna ett större socialt kapital d.v.s. större chanser att hitta en eller flera kompisar vilket minskar risken för ensamhet.

5.1.3 Gemensamma lokaler och synergier

BOU ser fördelar med större nav där lokalerna kan delas med KOU eftersom de arbetar med samma målgrupp. Att arbeta under samma tak och mötas på daglig basis ökar förutsättningarna för att synergieffekter ska kunna.

Idag står de flesta skolor tomma efter skoldagens slut. En samlokalisering av KOFs och BOUs verksamheter i två nav skulle innebära att lokalerna skulle utnyttjas dag som kväll, vardag som helg och på så vis göra skolan till en mer levande och attraktiv plats.

Vidare är ökad lokaleffektivitet ett långsiktigt hållbart sätt att hushålla med kommunens resurser, både ur ett ekonomiskt och miljömässigt perspektiv.

5.2 KOF och skolstrukturen

5.2.1 Barn- och ungdomsverksamhet

I Skärhamn har KOF egna lokaler (Delta) för barn och ungdomsverksamhet. Dessa lokaler har stora brister avseende trångboddhet, ändamålsenligt, arbetsmiljö och tillgänglighet.

En stor del av sin verksamhet för barn och unga bedriver KOF i skolans lokaler: folkbibliotek, skolbibliotek, delar av kulturskolan, Kultur- och fritidscentra, Funkis fritid samt uthyrning av lokaler till idrottsföreningar.

Ute på skolorna råder brist på anpassade lokaler och förrådsytor vilket medför att material och teknik behöver fraktas mellan skolor/verksamheter. Det innebär att det är svårt att upprätthålla en konsekvent och jämlik verksamhet. Ofta råder det konkurrens om utrymmen där KOF oftast får dra det kortaste strået p.g.a. skolan har en lagstadgad verksamhet.

KOF ser möjligheter med en ny skolstruktur med två större nav. Det skulle bl.a. innebära en möjlighet att utveckla verksamheten, nå fler barn och unga samt förbättra arbetsmiljön för sin personal, till följd av ändamålsenliga och tillräckligt stora lokaler.

5.2.2 Skolbibliotek

Till följd av många och små skolor är det idag svårt att bedriva verksamhet i skolbiblioteken på ett tillfredställande sätt. Personalen får lägga mycket tid på att resa och frakta material mellan enheter/verksamheter. Det finns också en risk för ojämlikhet vid nuvarande eller liknande skolstruktur på grund av skolornas antal och storlek. Färre och större skolenheter skulle främja likvärdiga skolbibliotek och därmed elevernas skriv- och läskunnande.

5.2.3 Gemensamma lokaler och synergier

På samma sätt som BOU, ser KOF möjligheter med att arbeta med samma målgrupp i samma lokaler. Förutom synergieffekter skulle en stor del av den tid som KOFs personal idag lägger på logistik och att resa, istället kunna läggas på tid tillsammans med barn och unga.

5.3 SOC och skolstrukturen

Korttidstillsyn kan beviljas skolungdomar över 12 år med sådana funktionsnedsättningar att de har rätt till insatser enligt lagen om stöd och service för funktionshindrade (LSS). Det är en förlängd

fritidsverksamhet efter skolans slut och vid skollov. Verksamheten ska erbjuda en avkopplande och aktiv fritid i trygg miljö med goda vuxenförebilder. Den ska främja social gemenskap, ge fysisk och psykisk stimulans.

Idag ligger korttidstillsynen i lantlig miljö på Hannagården utan närhet till skola, annan service eller bebyggelse. Socialtjänsten ser det som önskvärt att korttidstillsynen placerades i närheten av ett framtida nav för att öka närheten till målgruppens skola, fritidshem och fritidsaktiviteter.

Elever i särskola och elever som har rätt till stöd enligt LSS så som korttidstillsyn behöver ofta resa mer för att komma till och från skola, fritidshem och fritidsaktiviteter. En skolstruktur som samlar dessa elevers aktiviteter skulle innebära ett minskat resande.

Fler av socialtjänstens målgrupper skulle vinna fördelar av två större nav med tillgång till en rad olika fritidsaktiviteter och möjlighet att träffa andra människor både inom och utom den egna målgruppen.

Två större nav där skolan ges bättre förutsättningar att från tidigare skolår stötta elever i behov av särskilt stöd skulle gynna delar av socialtjänstens målgrupper. En skolstruktur som innebär färre och smidigare övergångar mellan förskola och skola samt mellan skolstadier skulle också ge positiva effekter på samma målgrupp/-er.

6 Över- och underkapacitet

Vid nybyggnation av förskolor är riktvärdet 10 kvm BRA per barn inkl. tempererad area, varav 7-7,5 kvm ska vara lekyta för barnen. Motsvarande riktvärde för skolan är 12 kvm BRA per elev. Riktvärdet 10 respektive 12 kvm BRA per barn/elev är i linje med andra kommuners riktvärden för skollokalerna.

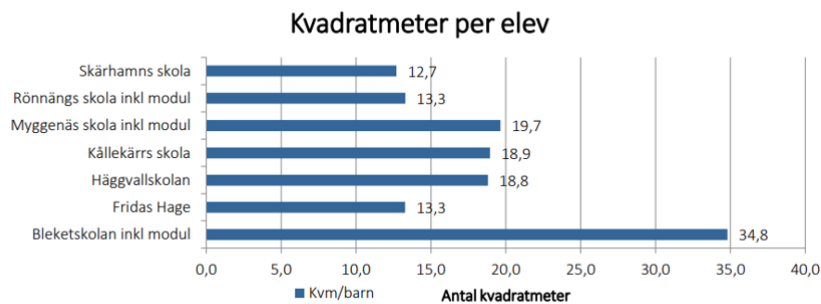
6.1 Förskolans lokaler

I nuläget går det 9,7 kvm BRA per barn i förskolans befintliga lokaler. I samtliga förslag till skolstruktur kan förskolans lokalbehov tillgodoses och vara 10 kvm/barn år 2029. Oavsett förslag till skolstruktur kommer yteffektiviteten i förskolans lokaler att vara fortsatt hög.

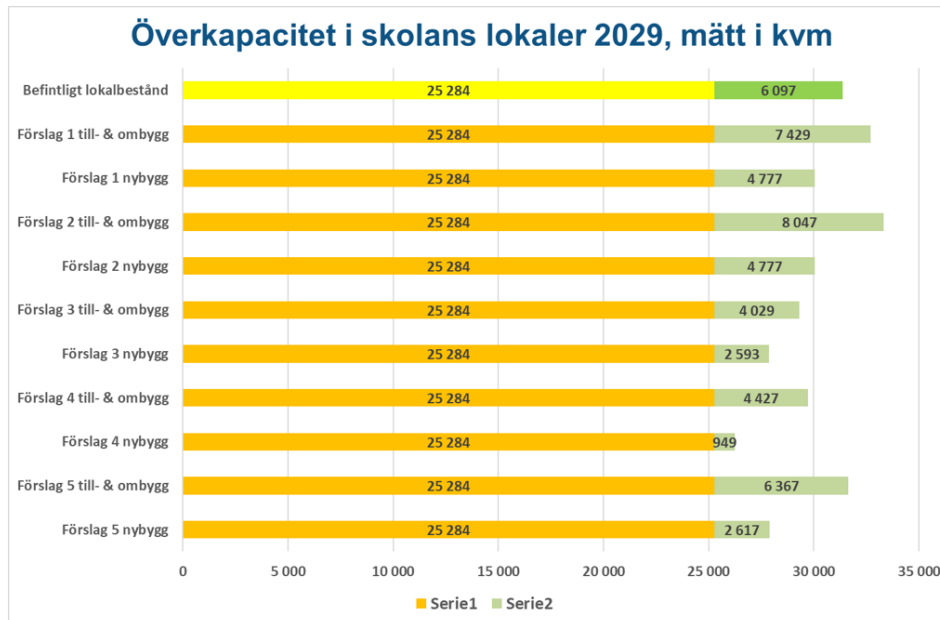
6.2 Skolans lokaler

I dagsläget varierar lokaleffektiviteten mellan kommunens skolor. På Skärhamns skola, Rönnängs skola och Fridas hage är yteffektiviteten god med tanke på skolornas ålder och att ingen av dem är nybyggd. På övriga skolor är yteffektiviteten låg eller mycket låg. I snitt går det drygt 18 kvm BRA per elev.

Över- och underkapacitet i skolan 2021

Förslagen till skolstruktur uppnår varierande grad av yteffektivitet och varierar mellan 13 och 16 kvm BRA per elev. Många av förslagen innebär outnyttjad yta trots åtgärder i lokalerna. Nybyggda nav ger i alla fem förslag till skolstruktur en högre grad av yteffektivitet jämfört med om- och tillbyggnad.

7 Definitioner och kalkylförutsättningar

Nedan redogörs för vilka förutsättningar och parametrar som har legat till grund för beräkningarna av förslagen till skolstruktur.

7.1 Generella förutsättningar

För att i detta mycket tidiga skede kunna kostnadsberäkna de ingående projekten skolstrukturen krävs att man inte fastnar i för detaljerade kalkyler. Detta undviks om man använder sig av nyckeltal för kostnad per m². Osäkerheten är stor och det gäller främst om- och tillbyggnad men även nybyggnad har sina utmaningar med t ex grundläggning, stomsystem, geoteknik, trafik m.m.

Vi har i beräkningarna sagt att precisionen ligger på +/- 25%. Detta är grovt men det är relevant för att få en kostnadsbild i tidigt skede. Kostnadsberäkningar har gjorts med nyckeltal.

Nyckeltal för yta:

- 10 m² BRA (Bruksarea) per barn i förskola vid nybyggnad
- 12 m² BRA per elev i skola vid nybyggnad
- 14 m² BRA per elev vid om- och tillbyggnad

Delningstal som använts för klasstorlekar är 23 elever i årskurs f-3 och 27 elever i årskurs 4-9.

Nyckeltal för byggkostnad:

- Nybyggnad inkl. markköp 35 000 kr/m²
- Nybyggnad på egen mark 30 000 kr/m²
- Tillbyggnad 30 000 kr/m²
- Ombyggnad 25 000 kr/m²
- Uppfräschning av ytskikt och enklare underhåll 5000 kr/m²

Andra parametrar och värden som beaktats är t ex:

- Bokförda värden
- Bedömning av teknisk status
- Byggnaders klimatpåverkan

- Avskrivningstid
- Sänkta driftkostnader efter ombyggnader och effektivare lokalanvändning
- Evakueringskostnader
- Rivningskostnader
- Intäkter vid eventuell försäljning
- Avvecklingskostnader

7.2 Nybyggnad eller ombyggnad?

Att bygga om gamla byggnader är kostsamt och tidskrävande. Det krävs att man evakuerar och man kan inte alltid förutse vilka miljöfarliga ämnen som måste hanteras. Vid ändrade planlösningar behöver man ofta förstärka stomme och komplettera grundläggningen.

Risikkostnaderna bedöms därför vara lägre när man bygger nytt och det är även enklare att planera byggtiden. Om man bygger nytt utan att först riva befintlig skola kan man med begränsade störningar av verksamheten få en effektiv byggprocess. Vid byggande av nya skolor får man en större yteffektivitet, ändamålsenlighet och sambruk i lokalerna och detta är en viktig parameter vid val mellan om- och nybyggnad.

7.3 Statusbedömningar av skolbyggnader

Samtliga skolbyggnader har genomgått en bedömning av skick och kvarstående livslängd på olika komponenter. Skolorna är i varierande skick och det finns ett stort underhållsbehov. Om skolor byggs om, istället för att bygga nytt, kommer en hel del av komponenterna att bytas ut för att lokalerna ska bli mer ändamålsenliga.

8 Tid- och investeringsplan

Tidplaneringen är viktig för projektens genomförande. Givetvis beror detta på vilket alternativ på skolstruktur som väljs och vilken investeringstakt vi klarar och all den logistik som behövs om det krävs evakuering, omflyttning och en stor mängd andra parametrar. I stora drag kan sägas att det tar uppemot ett år för lokalplanering och 4 till 6 år för att projektera, bygga och flytta in. Vi kan inte sätta ett slutår för det beror på när lokalplanering och projektering kan starta. Tid för eventuella markköp och detaljplaner kan påverka planeringen och är en osäkerhetsfaktor.

		År 1	År 2	År 3	År 4	År 5	Total investering
Förslag 1a	Om & tillbyggnad av naven	41 325 000	246 175 000	298 840 000	190 150 000	60 350 000	836 850 000
Förslag 1b	Nybyggnad av naven	73 795 000	229 715 000	282 380 000	171 600 000	60 350 000	817 850 000
Förslag 2a	Om & tillbyggnad av naven	92 385 000	339 695 000	318 360 000	82 140 000		832 590 000
Förslag 2b	Nybyggnad av naven	151 041 152	300 366 924	279 031 924	63 600 000		794 050 000
Förslag 3a	Om & tillbyggnad av naven	53 335 000	296 968 000	261 267 000	84 220 000		695 800 000
Förslag 3b	Nybyggnad av naven	53 335 000	288 968 000	257 267 000	80 010 000		679 590 000
Förslag 4a	Om & tillbyggnad av naven	86 711 000	339 136 065	283 435 065	66 243 870		775 536 000
Förslag 4b	Nybyggnad av naven	98 161 462	304 592 531	219 021 685	50 620 322		672 406 000
Förslag 5a	Om & tillbyggnad av naven	81 711 000	342 508 000	306 807 000	82 140 000		813 176 000
Förslag 5b	Nybyggnad av naven	125 621 462	318 287 692	252 716 846	63 600 000		760 236 000

Matrisen ovan visar hur många år respektive förslag till skolstruktur tar att genomföra från det att lokalplanering startar och skolorna är redo för inflytt.

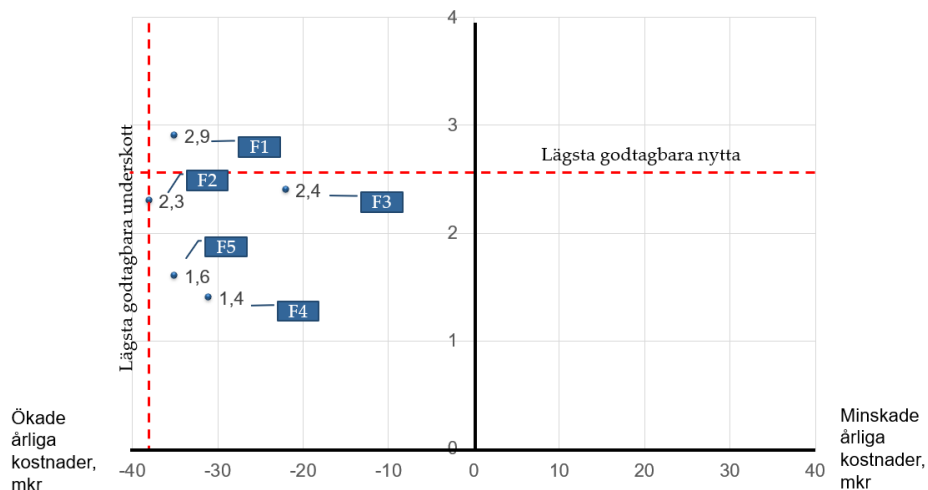
9 Värdering av nytta och ekonomi

Som beskrevs i kapitel 4 fick förvaltningarna bedöma graden av nytta de fem förslagen till skolstruktur genererar utifrån följande värderingsområden: personal & organisation, barn- & elevperspektiv, personal och organisation, miljö, samhälle & uppsatta mål, samhälle & verksamhet, lokaler samt synergier.

Grafen nedan visar utfallet av nyttobedömningen samt hur årliga årskostnader för lokaler påverkas. Endast förslag 1, som innebär att nuvarande låg- och mellanstadieskolor blir F-3 skolor och att en 4-9 skola förläggs till Röa samt en till Häggvall, har bedömts ge en tillräckligt godtagbar nytta. Nyttan med övriga fyra förslag till skolstruktur bedömdes inte vara tillräckligt hög.

Av grafen framgår också att årskostnaden för lokalerna ökar med mellan 20 och 38 mkr. Skillnaden mellan BOUs och KOFs bedömning av förslagen var liten. SOC ser flera fördelar med två större nav men ansåg sig inte vara tillräckligt insatta för att kunna rangordna de olika förslagen.

Slutligen är det viktigt att ställa lokalkostnaden i relation till den nytta som förslagen till skolstruktur genererar. Sammanfattningsvis genererar inget förslag en hög eller mycket hög nytta trots att de årliga kostnaderna för lokalerna ökar avsevärt.

Grafen ovan illustrerar nyttan respektive förslag till skolstruktur genererar för BOU och KOF. Den visar också hur den årliga kostnaden för lokaler förändras för respektive förslag.

10 Slutsatser efter utvärdering av förslag 1-5

- Alla förslagen till skolstruktur innebär upprustade, fräscha och mer ändamålsenliga skolor.
- Alla förslag klarar förskolans lokalförsörjning.
- Oavsett förslag kan alla tillfälliga lokaler avvecklas.
- Alla förslag innebär att förskolans höga yteffektivitet kvarstår.
- Yteffektiviteten i skolan kommer fortsatt att vara låg i de flesta förslagen.
- Nybyggnad ger större lokaleffektivitet jämfört med till- och ombyggnad oavsett förslag.
- Samtliga förslag innebär att förvaltningarnas utmaningar kvarstår i hög grad både på kort och lång sikt.
- Synergier kan uppnås i vissa förslag om BOU, KOF och SOC har gemensamma lokaler.
- Inget av förslagen är kopplade till kommunens samhällsbyggnad t.ex. bostadsbyggande, näringsliv eller turism.
- För att klara förvaltningarnas utmaningar behövs färre och betydligt större enheter.

11 Lokalförsörjning utifrån hela kommunkoncernens behov

Hösten 2020 startades arbetet upp med att ta fram en koncernövergripande lokalförsörjningsplan som tar hänsyn till samtliga förvaltningars och bolags lokalbehov.

I arbetet med återremissen har utöver förväntningar på en ny skolstruktur även förvaltningarnas och bolagens övriga behov som har en koppling till lokaler framkommit.

Det har också blivit tydligt att skolstrukturen är en fråga som inte bara handlar om förskola och skola. Den påverkar kommunens samhällsplanering och utveckling i stort.

Arbetet med återremissen har tillfört frågan om skolstrukturen bredare och djupare perspektiv. Det har resulterat i ett gediget underlag och möjliggjort framtagandet av ett förslag till en kommunövergripande lokalförsörjningsplan som väver samman skolstrukturen och hela kommunkoncernens lokalbehov.

Den totala lokalförsörjningsplanen ger en högre grad av effektiviseringar, självfinansiering, samhällsnytta och synergier för såväl skolan som resten av kommunens förvaltningar och bolag och presenteras därför tillsammans med övriga fem förslag.

I kapitlet redogörs för de utmaningar och behov som framkommit i arbetet med återremissen och som inte är direkt kopplade till skolstrukturen.

11.1 BOUs behov

BOU har från det att arbetet med återremissen inleddes varit tydliga med att inget av de fem förslagen som skulle utvärderas löser förvaltningens problem.

För att klara rekrytering av chefer och pedagoger och därmed kunna säkerställa en tillräckligt god kvalitet på undervisning i grundskolan behövs färre och större skolor. Två F-9-skolor har bedömts vara en bra struktur för skolan då de samlar tillräckligt många elever och paralleller per enhet. En sådan skolstruktur bedöms också utgöra en attraktiv arbetsplats för lärare oavsett om de arbetar på låg-, mellan- eller högstadiet.

11.2 KOFs behov

KOF betonar vikten av att Tjörns högsäsong för turism behöver förlängas och att fler säsonger behöver skapas. För att lyckas skapa fler reseanledningar till Tjörn behöver kommunen en biograf och en professionell scen. För att nå nödvändig attraktivitet behöver scen och biograf placeras i Skärhamn men inte i anslutning till ett nav. En längre högsäsong och fler säsonger skulle skapa möjlighet för ett utvecklat näringsliv och bidra till en positiv samhällsutveckling.

Så som kulturverksamheten på Tjörn bedrivs idag skapas merkostnader, bland annat i form av tillkommande arbetstid för transport, etablering och avetablering av arrangemang, stort slitage av utrustning för produktioner (ljud, ljus, riggar, golvmattor m.m.) och lokalkostnader för lagring av utrustning.

11.3 SOC behov

11.3.1 Verksamhetslokaler

Flera av socialtjänstens verksamheter är spridda över kommunen. Utspridd verksamhet gör det svårare att bedriva en verksamhet som är kostnadseffektiv eftersom resurser såsom personal och lokaler inte kan samutnyttjas.

Administrativ verksamhet finns i lokaler i Skärhamn, Källekärr och Höviksnäs. I Källekärr är den dessutom spridd till flera lokaler.

Lokaler för daglig verksamhet finns i Källekärr och på Hannagården i Krossekärr.

Avstånden gör att det blir svårare att samverka över verksamhetsgränser och synergieffekter uteblir. Att kunna samla verksamheter som idag är spridda har av ovan angivna skäl framförts som ett önskemål.

Stora delar av SOC verksamheter bedrivs i externt inhyrda lokaler. SOC har framfört önskemål att avveckla dessa lokaler i syfte att sänka hyreskostnader.

11.3.2 Bostäder

Behovet av bostäder för äldre har förändrats över tid. Tidigare har utbudet av bostäder för äldre till största del bestått av biståndsbedömda äldreboenden och demensboenden. I dag önskar fler äldre, som inte är dementa och tillräckligt friska, att bo kvar i eget boende så som

trygghetsboende eller seniorboenden och ha närhet till service. Om Tjörns kommun lyckas tillskapa fler och alternativa typer av bostäder för äldre bedöms det inte finnas behov av att bygga fler ålderdomshem under prognosperioden.

Fler bostäder behövs också för personer med rätt till stöd enligt LSS. Många av kommunens befintliga LSS-boenden ligger i Höviksnäs varför framtida boenden behöver förläggas till andra orter (för att godkännas av Inspektionen för vård och omsorg (IVO)).

11.4 Samhällsbyggnads behov

Samhällsbyggnad menar att det råder brist på byggbar mark t.ex. mark som inte är jordbruksmark eller som i framtiden kommer ligga under havet.

Det mest ekonomiskt och miljömässigt hållbara är att förtäta befintliga bebyggelse i tätorterna där befintlig service redan finns i form av vatten, avlopp, kollektivtrafik, affärer etc. Bristen på byggbar mark är dock som störst i just tätorterna.

Vidare är vägnätet och tunneln vid Tjörnbron en flaskhals för att antalet boenden och näringsliv ska kunna växa och försvårar kommunens mål att växa till 20 000 invånare 2035.

11.5 Folkhälsans behov

Folkhälsostrategen poängterade att kommunen behöver fler mötesplatser som är gemensamma och tillgängliga för alla oavsett åldersgrupp, intresse etc. Nav med lokaler för både skola, kultur- och fritidsaktiviteter skulle passa väl som mötesplatser. Olika målgrupper dag som nyttjar mötesplatser dag som kväll och vardag som helg skulle göra naven till levande och attraktiva platser att vistas på. Platser som möjliggör möten och samverkan mellan människor, grupper, föreningar och kommunen skulle ge positiva synergieffekter.

11.6 Näringslivets behov

Tjörns kommun har som mål att antalet arbetstillfällen ska bli 1200 fler fram till 2035. För att klara detta behövs plats att växa på. P.g.a. tidigare expansion i befintliga lokaler har många av kommunens företagare svårt att växa mer. Då det finns en kultur på Tjörn att man som företag äger sina lokaler är efterfrågan på mark att bygga verksamhetslokaler på stor. Enligt näringslivsstrategen är förutsättningar för etableringar inom näringsliv, turism och handel bäst på västra Tjörn p.g.a. avståndet till Stenungsund. För etableringar österut är Stenungsund ett bättre och mer attraktivt läge.

Näringslivsstrategen betonar vikten av att fatta beslut om skolstrukturen. Avsaknaden av beslut hämmar utveckling och samverkan mellan kommunen och näringslivet. Kommunen uppfattas annars inte som en tillräckligt stabil partner för att göra långsiktiga och kostsamma satsningar i eller med.

11.7 Måltids, fastighetsskötselns och lokalvårdens behov

Fastighetsskötsel, lokalvård och måltid är spridda på många enheter av varierande storlek vilket ställer stora krav på planering och logistik.

Färre och större enheter skulle ge bättre förutsättningar att hushålla med resurser, främst i form av personal.

Utöver ekonomiska driftfördelar finns andra fördelar med färre och större enheter. För måltid skulle det bli enklare att rekrytera och behålla kockar till större och ändamålsenliga kök. Att kunna rekrytera måltidspersonal med rätt kompetens innebär också en ökad säkerhet för elever som behöver specialkost.

Större arbetsplatser med fler kollegor ger ett större kollegialt lärande och möjlighet till samarbete inom och mellan verksamheter vilket i förlängningen leder till bättre arbetsmiljö. Ensamarbete skulle minska och på så vis öka säkerheten på arbetsplatsen.

För arbetsledare blir det enklare att forma heltidstjänster samt ge en ökad flexibilitet vid t.ex. sjukfrånvaro och ledighet.

Färre och större enheter leder till färre transporter.

12 Förslag till kommunövergripande lokalförsörjningsplan inkl. skolstruktur

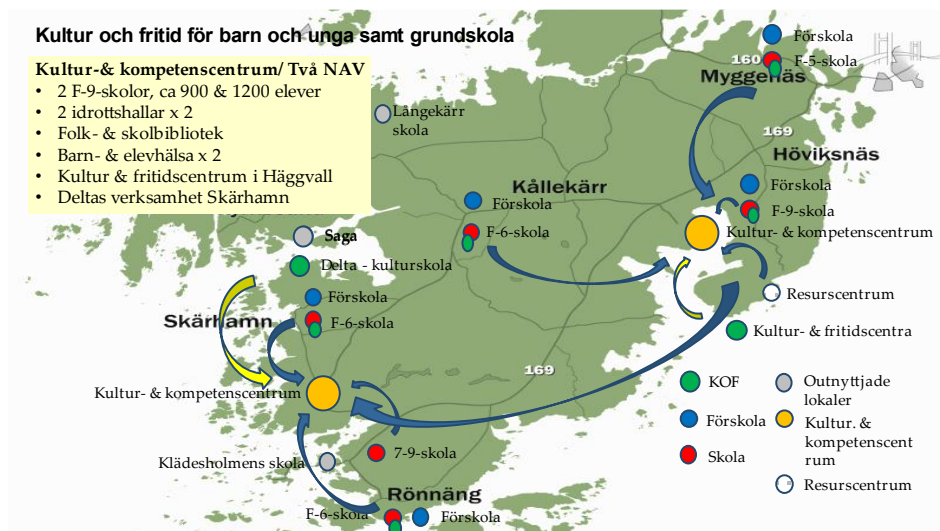
Avsnittet redogör för hur hela kommunkoncernens samlade lokalbehov kan tillgodoses.

12.1 Två kultur- och kompetenscentra

I detta förslag till skolstruktur föreslås två kultur- och kompetenscentra, ett på västra Tjörn, i Bleket eller närmare Skärhamn, och ett där Häggvallsskolan ligger idag. Namnet kultur- och kompetenscentrum ska signalera att lokalerna ska vara utformade för och rymma både KOFs och BOUs verksamheter. Syftet är att främja samutnyttjande och samverkan i – och ge synergier – istället för konkurrens om lokaler.

Dessa centra kommer att bestå av två F-9-skolor med 900 respektive 1200 elever samt rymma lokaler som KOF behöver för sin barn- och ungdomsverksamhet men också mötesplatser, kurslokaler och idrottslokaler för vuxna. Båda kultur- och kompetenscentra kommer att rymma bl.a. Elevhälsans personal, folk- och skolbibliotek samt två idrottshallar för att möta föreningslivets behov.

De nya lokalerna kommer att ersätta befintliga låg- och mellanstadieskolor i Rönnäng, Skärhamn, Källekärr och Myggenäs, Resurscentrums lokaler i Höviksnäs samt Deltas lokaler i Skärhamn.

Kartan illustrerar förslaget med två kultur- och kompetenscentrum, ett i väster och ett i öster, samt att det kan ersätta andra lokaler där BOU och KOF bedriver verksamhet idag.

12.2 Förskola på västra Tjörn

Skärhamns skola byggs i detta förslag om till en förskola för 12 avdelningar. En sådan lösning möter volymökningen inom förskolan under prognosperioden och möjliggör avveckling av tillfälliga lokaler.

Den stora förskolan kommer att ersätta Skärhamns förskolas befintliga lokaler som i dagsläget består av två byggnader med två respektive fyra avdelningar. Avdelningar som p.g.a. sin storlek är kostnadsdrivande.

Rönnängs förskolas huvudbyggnad samt utegruppen kommer att vara kvar oförändrade med sammanlagt 7 avdelningar.

Kartan visar att Skärhamns skola kan byggas om för att ta emot förskolebarn i kommunens västra delar samt avveckla för små eller provisoriska enheter.

12.3 Tomma lokaler och mark för bostäder i väster

Lokaler och mark som frigörs har uppskattningsvis potential för 120 bostäder genom att tomställda lokaler byggs om eller rivs för att möjliggöra nybyggnation.

Antalet bostäder innebär att olika former av boenden kan tillskapa så som trygghetsboenden, seniorboenden, gruppboheter eller bostäder inom allmännyttan.

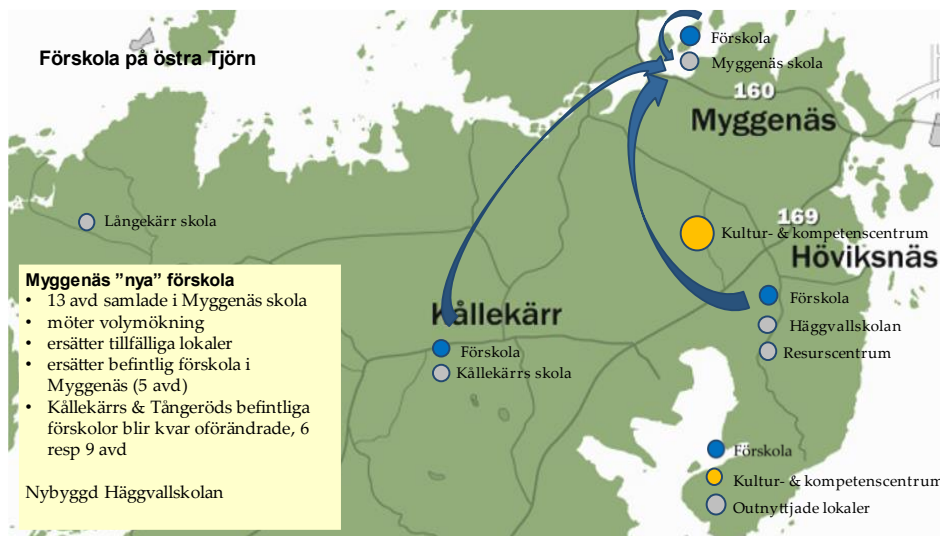

Kartan visar var på västra Tjörn det finns lokaler och mark som kan utnyttjas för att tillskapa fler bostäder.

12.4 Förskola på östra Tjörn

På östra Tjörn föreslås Myggenäs skola byggas om till en förskola på 13 avdelningar. En så stor förskola klarar att möta volymökningen av barn inom förskolan samt ersätta tillfälliga lokaler.

I förslaget ingår också att avveckla Myggenäs befintliga förskola (som ligger bakom Almö livs). Skälet till det är att TBAB har möjlighet att bygga bostäder på en tomt intill. Genom att bygga om förskolan till bostäder eller bygga nya bostäder på tomten kan trafik- och angöring lösas på ett sätt som är smidigare och mer säkert för alla i området.

Kartan visar att Myggenäs skola kan byggas om för att ta emot förskolebarn i kommunens östra delar samt avveckla provisoriska lokaler.

12.5 Administrativa arbetsplatser, scen och biograf

Socialförvaltningen vars administrativa lokaler i dagsläget är spridda över flera orter och ännu fler lokaler skulle kunna samlas i Kållekärrs skola, förutsatt att vissa ombyggnationer görs.

Om kommunhusets kontorslokaler byggs om skulle det få en kapacitet för hela kommunkoncernens administrativa arbetsplatser lång tid efter prognosperioden. En utbyggnad av kommunhuset i riktning mot Dunkavlemyren skulle möjliggöra en biograf samt en professionell scen.

En sådan förändring skulle innebära att kontoren i Vallhamn, Kållekärr och Höviksnäs kan avvecklas och utnyttjas för andra ändamål.

Kartan visar var i kommunen det i dagsläget finns kontorslokaler och att de skulle kunna flyttas till Kållekärrs skola och kommunhuset för att sitta mer samlade.

12.6 Daglig verksamhet och korttidstillsyn

Rönnängs skola kan i det här förslaget anpassas för och rymma all den dagliga verksamhet som är i behov av verksamhetslokaler.

Korttidstillsynen skulle kunna flyttas till de kontorslokaler som Resurscentrum eller socialtjänsten lämnar i Höviksnäs och som båda ligger granne med Fridas hage och särskolan. Fler barn som har rätt till korttidstillsyn skulle på det sättet få nära till sin skola, sitt fritidshem och sina fritidsaktiviteter samt behöva resa mindre.

De externt inhyrda lokalerna på Hannagården i Krossekärr skulle kunna sägas upp och den gamla läkarstationen i Kållekärr utnyttjas för andra ändamål.

Kartan illustrerar att daglig verksamhet som idag finns i Kållekärr och Krossekärr kan flyttas till Rönnängs skola. Den visar också att korttidstillsynen som finns i Krossekärr kan flyttas till Höviksnäs intill Fridas hage/Häggvallsskolan.

12.7 Tomma lokaler och mark i öster

Lokaler som frigörs i öster bedöms kunna ge plats för ca 130 nya bostäder, antingen genom att lokaler byggs om eller nybyggnation.

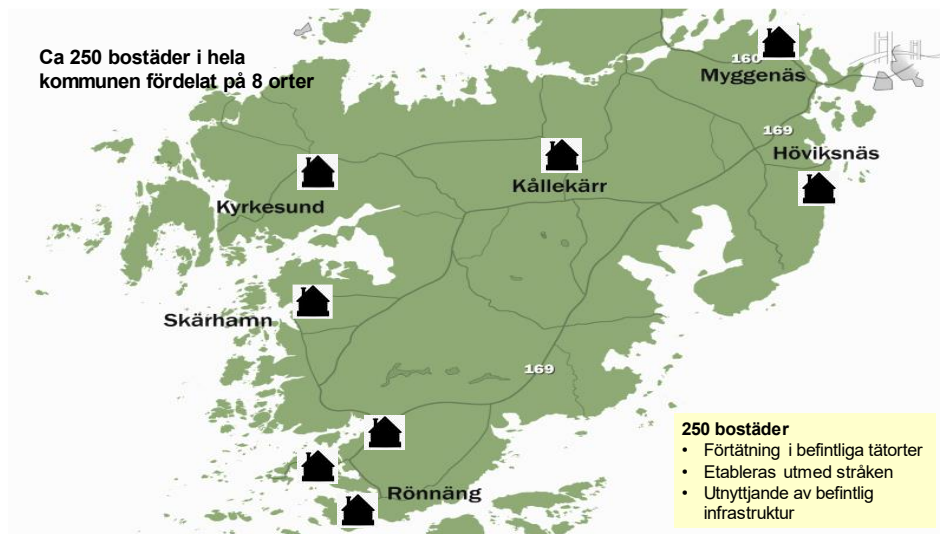
Antalet bostäder innebär att olika former av boenden kan tillskapas så som trygghetsboenden, seniorboenden, gruppboheter eller bostäder inom allmännyttan.

Kartan visar var på östra Tjörn det finns lokaler och mark som kan utnyttjas för att tillskapa fler bostäder.

13 250 nya bostäder

Sammanlagt innebär det kommunövergripande förslaget till lokalförsörjningsplan att det frigörs lokaler eller mark för ca 250 nya bostäder. De flesta av bostäderna kan etableras i tätorter utmed stråken som följer de stora vägarna. Det betyder att befintlig infrastruktur kan utnyttjas och fungera som utgångspunkt för vidareutveckling om behovet av samhällsservice ökar.

Kartan visar var på Tjörn det skapas möjlighet att tillskapa fler bostäder till följd av förslaget till kommunövergripande lokalförsörjningsplan.

13.1 Strategi för bostadsbyggande

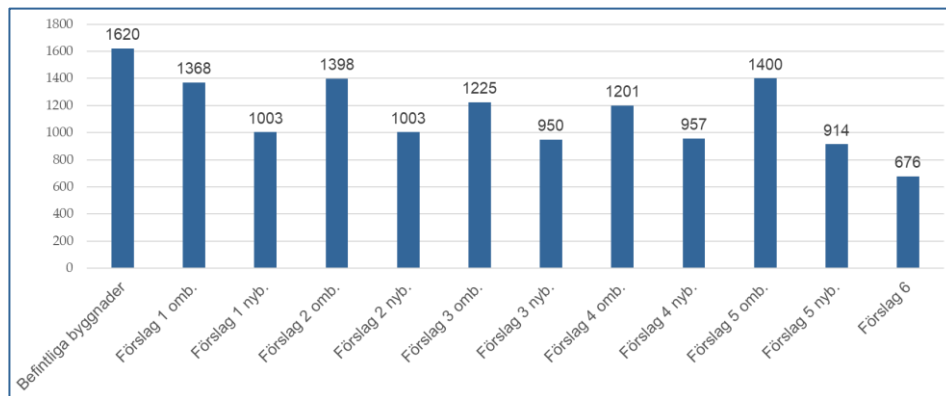
Kommunen behöver utveckla en strategi som syftar till att säkra att nya bostäder blir permanentboende och inte semesterbostäder. Kommunen behöver fler skattebetalare och bör se över vilka möjligheter som finns för att säkerställa att tillkommande bostäder används året om.

Att bygga där det finns kommunal service, kommunikationer och övrig infrastruktur är ekonomiskt och därför att föredra. Om detta inte är möjligt måste man förbereda och bygga ut kommunal service. Här är översiktsplaneringen avgörande och det skall säkerställas att detta hanteras. Plats för näringslivsutveckling är också med i översiktsplaneringen och är mycket viktigt för att locka hit och få nya "Tjörnbor".

14 Koldioxidutsläpp

För att jämföra de olika förslagens miljöpåverkan har en beräkning av mängden koldioxid som släpps ut i drift av skolor efter att skolorna är färdigbyggda gjorts. Generellt kan sägas att utsläppen i de olika alternativen är ganska lika och alla ligger under dagens nivå. Bygger man nytt minskar utsläppsnivåerna avsevärt. Att nybyggnad medför lägre nivåer är naturligt då kraven på energiförbrukningsnivå är högre i dag. Ytterligare en förklaring till lägre utsläpp är högre yteffektivitet.

När man bygger två större f-9-skolor i det alternativ som föreslås i lokalförsörjningsplanen ser man att man får avsevärt lägre utsläpp då skolor som kvarstår är nybyggda.

Grafen ovan visar förskolornas och skolornas koldioxidutsläpp som är kopplad till drift av byggnaderna.

15 Effekter av förslag 6

- Tillgodoser i hög grad förvaltningarnas, bolagens och andra funktioners lokalbehov
- Uppnår en hög grad av synergier inom och mellan förvaltningar och bolag
- Andra effektivitetsvinster i verksamheterna är inte medräknade
- Möjligheter till ökat bostadsbyggande och ökade skatteintäkter
- Lokaleffektiviteten blir hög i både förskola och skola men även i administrativa lokaler
- Alla externa lokaler inom förskola och skola kan avvecklas samt de externa lokaler som andra förvaltningar önskar avveckla.
- Förskolans lokalbehov under fram till 2029 kan säkras.
- Ger större möjlighet för förvaltningarna och bolagen att möta framtidens utmaningar för rekrytering, effektiva organisationer, kollegialt lärande, färre transporter för personal som lärare, fastighetsskötare, städpersonal mm. Även mattransporter kan göras med effektiva vid större enheter osv.
- Förslaget stödjer kommunens långsiktiga samhällsutveckling
- Förslaget möjliggör ett ökat samutnyttjande och samverkan i lokalerna
- Efter investeringar är hyran 90 147 tkr efter att skolan har lämnat sina lokaler
- Efter investeringar är hyran 97 875 tkr efter att alla förvaltningar har lämnat sina lokaler
- Samtliga förvaltningar har lämnat ca 37 000 kvm
- Kommunen har byggt ca 25 000 kvm
- Kommunen avvecklat lokaler för en hyra på ca 24 000 tkr per år